

Ines
SABOTIČ

ISKUSTVO HRVATA DRUGE GENERACIJE U PARIZU

Neki od njih su, kao i oni koji su ostali u Hrvatskoj, iz obitelji koje su se u Parizu naselile nakon Drugog svjetskog rata. Neki su, međutim, rođeni u Parizu, a neki su se u Parizu naselili nakon što su završili studij u Hrvatskoj. Neki su, međutim, rođeni u Parizu, a neki su se u Parizu naselili nakon što su završili studij u Hrvatskoj.

Međutim, sva ta razlika ne znači da su oni koji su rođeni u Parizu i oni koji su rođeni u Hrvatskoj potpuno različiti. Oni koji su rođeni u Parizu su, u osnovi, Hrvati. Oni koji su rođeni u Hrvatskoj su, u osnovi, Hrvati. Oni koji su rođeni u Parizu su, u osnovi, Hrvati. Oni koji su rođeni u Hrvatskoj su, u osnovi, Hrvati.

Svega, kao pripadnika druge generacije u Francuskoj, osjećam se odvojeno od ostalih Hrvata, od onih koji su rođeni u Hrvatskoj, od onih koji su rođeni u Parizu, od onih koji su rođeni u Parizu.

Za razliku od drugih evropskih nacionalnih manjina, kao što je primjerice Nijemci, Hrvati u Parizu su manjina koja je vrlo mlada. Glavna je poročnica medijatora - žena, odnosno hrvatska katolička žena. Nije to, međutim, žena koja je rođena u Parizu, već žena koja je rođena u Hrvatskoj i koja je došla u Parizu nakon što je završila studij u Hrvatskoj. Ona je, u osnovi, Hrvatica. Ona je, u osnovi, Hrvatica. Ona je, u osnovi, Hrvatica.

Ali Hrvati su druga generacija, ali su oni koji su rođeni u Parizu i oni koji su rođeni u Hrvatskoj potpuno različiti. Oni koji su rođeni u Parizu su, u osnovi, Hrvati. Oni koji su rođeni u Hrvatskoj su, u osnovi, Hrvati. Oni koji su rođeni u Parizu su, u osnovi, Hrvati. Oni koji su rođeni u Hrvatskoj su, u osnovi, Hrvati.

ina
SABOTIC

ISKUSTVO HRVATA
DRUGE GENERACIJE
U PARIZU

Naši roditelji, pripadnici prve generacije hrvatskih emigranata, otišli su u Europu, Ameriku, Australiju na *privremeni rad*, što je podrazumijevalo uskori povratak. Međutim, privremenost je značila jednosmjerni put u tuđinu, a posljedica je njihove odluke da ostanu u tim zemljama bilo osnivanje obitelji, što je značilo i nastanak druge generacije. Tako smo se mi, pripadnici druge generacije, tamo školovali, bili socijalizirani te često imali i državljanstvo. Samo je naše ime moglo otkriti naše podrijetlo i da smo djeca emigranata.

Međutim, sama ta činjenica da su nas roditelji odgajali s namjerom da budemo čvrsto povezani s domovinom stavljala nas u jedan specifičan položaj. I zato smo često bili predmet znanstvenih istraživanja. Poneki su stručnjaci često pisali o nama kao djeci Jugoslavena sa socio-psiho-lingvističkim problemima. Naravno, bilo je teško prepoznati se u tim prikazima.

Stoga, kao pripadnica druge generacije u Francuskoj, krenula bih od osobnog iskustva, od svojih zapažanja, doživljaja, ponekad i poteškoća koje dijelim s drugim pripadnicima druge generacije.

Za razliku od drugih europskih useljeničkih zemalja, kao što je primjerice Njemačka, hrvatska je zajednica u Francuskoj razmjerno mala; u Parizu i okolici ima približno 12.000 Hrvata. Glavna je poveznica među njima - crkva, odnosno hrvatska katolička misija. Nedjeljna misa omogućava susrete, razgovore, izmjenu informacija. A vjeronauk, dopunska škola, zabave i sl., predstavljaju sadržaje koji pokazuju brigu roditelja da njihova djeca odrastaju, i izvan obiteljskog kruga, u hrvatskom kulturnom ambijentu. To i svjedoči o aktivnoj nazočnosti druge generacije u zajednici.

Biti Hrvat za drugu generaciju, nije samo po sebi logično i prirodno jer ne odrastamo u Hrvatskoj nego u drugoj zemlji, u ovom slučaju u Francuskoj. Francuska je zemlja u kojoj se živi i odrasta, a Hrvatska zemlja u kojoj su korijeni našega podrijetla. Tako se identitet pripadnika druge gene-

racije izgrađuje u dvostrukom okviru, na temelju dviju kultura i dva jezika.

Francuska je kultura svakodnevna i bliska u odnosu na kulturu naših roditelja koja može također postati prirodna i bliska jedino ako se u obitelji govori hrvatski i priča o Hrvatskoj. Od roditelja ovisi uspjeh u približavanju Hrvatske drugoj generaciji jer su oni glavni nositelji hrvatskog identiteta. Naime, roditelji mogu od nje napraviti blisku zemlju kojoj također pripadamo, ili je pak pretvoriti u daleku zemlju svojih pradjedova. Preko roditelja hrvatski jezik, hrvatska kultura, i to ne ona prestižna nego svakodnevna, kao što su kuhinja, tradicije i obiteljske uspomene, dolazi do pripadnika druge generacije.

Naš identitet i naša osobnost stvara se u toj složenoj situaciji u kojoj se neprestano mora pronalaziti i održavati ravnotežu između dvije kulture. Jer su obje bitne, doduše na dva različita načina; niti jedna niti druga se ne smiju odbaciti. I zbog toga se faze odbacivanja jednog ili drugog identiteta doživljavaju kao teret jer niste samo Hrvat ili Francuz, nego i jedno i drugo. Emigrant i imigrant.

Pitanje je dakle kako biti i jedno i drugo. Bitan je dodir, susret dviju kultura koji mogu jedino izgraditi naš identitet. Tada se može pronaći ravnoteža između dviju kultura, što se može nazvati bipolarnim identitetom, a on se vjerojatno najbolje osjeća kada je riječ o jezicima.

Svaki jezik ima svoju gramatiku, svoja pravila, svoje zvukove. I prema tome svaki jezik nosi svoju kulturu i ima svoju funkciju.

Prirodna je stvar da roditelji pričaju s djetetom jezik koji najbolje poznaju - hrvatski jezik. On je jezik majke i odgoja, i zato ga se može zvati materinski. Taj se izraz može koristiti ako se uzme u obzir pojam podrijetla i same etimologije, jezik koji se nauči od majke, iako poneki stručnjaci smatraju da je materinski jezik ne samo onaj koji se prvi nauči nego i onaj koji se najbolje zna.

Čim se izlazi iz obiteljskog okvira, francuski postaje jezik socijalizacije i školovanja, znači jezik na kojem se piše, čita i broji. Tada dijete unosi taj jezik u kuću, i s vremenom ponekad nastanu interferencije između oba jezika.

Brojni su sociolingvisti, sociolozi i psiholozi proučavali drugu generaciju i njezinu dvojezičnost (bilingvizam) ili pak polujezičnost. U prvom slučaju, riječ je o sposobnosti prijelaza jednog jezika na drugi s objektivnim dobrim znanjem oba jezika. U drugom je slučaju poznavanje oba jezika relativno loše. Naime, postoje faze razvitka kada je savladavanje jezika problematično jer je naprosto teško odijeliti dva jezika koja se lako mogu isprepletati. Ali s vremenom i učenjem jezične poteškoće mogu se prevladati, s time da će francuski

uvijek biti bolje svladan. Potiskivanje jednog jezika kao alternativno rješenje, može samo biti privremeno. Tada bi trebalo naglasiti fleksibilnost između dva jezika i dvije kulture.

Međutim, jezik nije samo sredstvo za komunikaciju nego i izraz identiteta, te bi, svakako, o jezicima trebalo razmišljati ne samo kvantitativno nego i kvalitativno i to u različitim fazama života. Drugim riječima trebalo bi odgovoriti na sljedeće pitanje: što znači jezik za formiranje identiteta? To su živi jezici koji se koriste prema emocionalnim ili intelektualnim, pismenim ili verbalnim potrebama svakog pojedinca. Francuski jezik, vezan za intelekt, omogućava integraciju u društvo. A hrvatski, vezan za emocije i obitelj, pokazatelj je naše razlike u Francuskoj i pripadnosti Hrvatskoj.

U cjelokupnom procesu izgradnje svog identiteta, povratak se može predstaviti kao konačna odluka. Naročito ako je to odluka pojedinca. *Vratiti* se negdje gdje niste nikad živjeli pomalo je neobično, ali je to povratak korijenima. To je prigoda da svatko pojedinačno procijeni na koji način i koliko pripada jednoj zemlji. Također, vrlo je često povratak mlade osobe preduvjet za povratak cijele obitelji.

U Hrvatskoj postoje određeni životni modeli koje treba shvatiti i prihvatiti da bi se uklopili. Treba također srediti papire, nostrificirati diplome... pa i naći posao. To su mnogobrojni postupci koji znaju biti toliko komplicirani i nejasni da su obeshrabrujući. Međutim oni ne bi nikako smjeli biti smetnja ili kočnica povratku mladih. Jer je ipak cilj i namjera da što prije prestanu biti povratnici već da konačno postanu građani Hrvatske.